Aruba, toen en nu...

Die andere raffinaderij . . .

De olie-industrie is het grootste deel van de afgelopen eeuw de voornaamste economische peiler van het eiland geweest Als men het over de raffinaderij op Aruba heeft, dan gaat het uiteraard over de Lago. Wat veel minder bekend is, is dat vlak voor de komst van de Lago er nog een raffinaderij op Aruba was gekomen...

Eagle Refinery hoofdkantoor, jaren '40

Huizen in Eagle Colony, jaren '40

door **Evert Bongers**

Dat was de Arend Petroleum Maatschappij. De vestiging van deze raffinaderij was een reactie van de op Curaçao gevestigde Nederlands/Engelse Koninklijke Shell-groep op de activiteiten van het Amerikaans concern, de Lago Oil and Transport Company, op het zustereiland. Beide bedrijven waren toen al grote concurrenten van elkaar en zochten overal ter wereld naar mogelijkheden om hun productie uit te breiden. De nieuwe raffinaderij op Aruba was één van de vestigingen van de Compañia Mexicana de Petroleo el Aquila S.A. (ook wel the Mexican Eagle Oil Company) en was een zelfstandig onderdeel van de Koninklijke Shell. Op Aruba werd bedrijf gevoerd onder de naam 'Arend Petroleum Maatschappij', maar iedereen gebruikte de Engelse aanduiding Eagle. De raffinaderij werd ten westen van Oranjestad bebouwd, op het terrein waar momenteel het hospitaal en de 'low-rise' hotels liggen aan Druif beach, zoals Tamarijn en Divi Resorts. Het strekte zich uit van landhuis 'Quinta del Carmen', toen het hospitaal voor personeel van de raffinaderij, tot aan de huidige Franklinstraat, waar nu verschillende bedrijven zijn gevestigd, ondermeer van drankimporteurs. Het statige hoofdkantoor is het enige gebouw van de raffinaderij dat nog bestaat; het is later nog in gebruik gebleven als kantoor van de ATA en momenteel van de Afdeling Personeelszaken (DHR) van de overheid. Er werd een pier gebouwd op de plek waar nu het strand bereikbaar is tussen Divi Resort en Casa del Mar. Tankers konden daar aanmeren en vandaar liep een spoorlijn naar de raffinaderij. De weg liep over deze spoorlijn heen en zo ontstond het eerste en tot nu toe enige viaduct van Aruba. Het is met de bouw van de hotelfaciliteiten ter plaatse weer verdwenen.

De Arend had zelf drie tankschepen in de vaart om de ruwe olie uit Maracaibo aan te voeren. In april 1928 werd hiermee begonnen. In juni 1928 werd de eerste, op Aruba geraffineerde olie door de Arend afgeleverd en geëxporteerd naar Argentinië.

Voor het management van de raffinaderij werd een woonwijk neergezet tussen Oranjestad en de raffinaderij. Om materiaal aan te voeren voor de bouw van zowel de wijk als de raffinaderij, werd eerst in zee een aparte pier neergezet tussen wat nu Manchebo en Casa del Mar is. De haven van Oranjestad was destijds nog niet diep genoeg voor de grote schepen. Net als bij de 'Lago Colony' op Seroe Colorado, was deze 'Eagle Colony' omheind en werd de ingang bewaakt. De witte huizen met groen houtwerk werden in een rechthoekig stratenpatroon neergezet en werden gebouwd van hout dat goedkoop kon worden aangevoerd uit Suriname en duurzaam was. Er waren aparte modellen huizen voor het hogere personeel (4 van steen voor de hoogste bazen), voor gezinnen (op maat geleverd!) en voor vrijgezellen. De wijk had zijn eigen waterleidingsysteem en bij elk huis waren tanks voor het verzamelen van regenwater. Om de paar huizen waren onderkomens voor dienstmeisjes en live-ins, compleet met wasfaciliteiten. Centraal in de wijk stond de 'Eagle Club', naar voorbeeld van de Esso Club in de Lago Colony. Er was een golf course op Bubali, dicht bij het ziekenhuis, en aan Druif beach (nu Tamarijn Resort) was er een 'private beach' voor het Eagle-personeel.

De weg van Oranjestad naar de 'Eagle Colony' kreeg de naam Arendstraat. De wijk, nu opgegaan in de bebouwde kom van Oranjestad, de club en de huizen uit die tijd bestaan, veelal in gerestaureerde staat, nog steeds. U vindt ze aan de Engelandstraat, Schotlandstraat en Ierlandstraat. Naast het Tamarijn Resort staan in zee nog steeds de resten van palen van de kleine pier die op de foto uit die tijd voorkomt.

De Arend kwam in de Tweede Wereldoorlog stil te liggen omdat daar, in tegenstelling tot de Lago, geen vliegtuigbenzine werd vervaardigd. Het personeel ging bij de raffinaderij op Curaçao werken. De vrijgekomen tanks op Aruba werden door de Lago als opslagplaats gebruikt voor de voorraden. In de nacht van 16 februari 1942 waren beide raffinaderijen, de Lago en de Arend, en de aanwezige olietankers, doelwit van een Duitse U-boot aanval, waarbij veel slachtoffers vielen, voornamelijk op schepen, geraakt door torpedo's. De dag daarop werd op het strand ter hoogte van de Arend-raffinaderij een torpedo aangetroffen. Bij een mislukte poging deze te demonteren kwamen enkele Nederlandse militairen om het leven.

Na de oorlog werd de productie van de Arend enkele jaren hervat, tot 1953. In 1954 werd de raffinaderij gesloten, waarna de installaties werden ontmanteld. De grote pier werd pas in 1974 afgebroken, toen de low-rise hotels aan Punta Brabo werden gebouwd.

De naam Arendstraat en Eagle in de naam van de wijk en van de gelijknamige beach herinneren nog aan dit bijna vergeten hoofdstuk uit de Arubaanse geschiedenis.

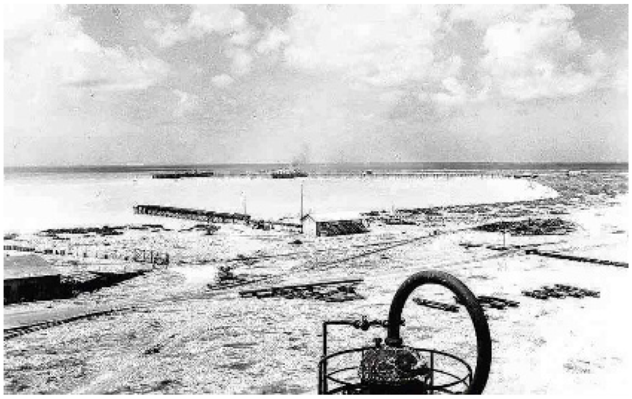

Druif beach met twee pieren, waar nu Tamarijn en Divi Resorts zijn

Grote pier van Eagle met olietanks, waar nu Divi Resort is